יום ד'-ה', ג'-ד' באייר תשע"ה – יום הזכרון/העצמאות

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

שאלה שנשאלה להרב רמי ברכיהו, רב הישוב טלמון:
"בשנים האחרונות, התפתחה תופעה של הליכה לבתי קברות ביום הזכרון לחללי צה"ל. לי זה עושה רע. האם זה בסדר שאיני משתתף בזה?"

תשובת הרב:

ידוע הסיפור על בחור ישיבת "קול תורה" בירושלים שביקש מראש הישיבה, הרב **שלמה זלמן אויערבך** זצ"ל, רשות לנסוע בזמן הלימודים לקברי צדיקים בצפון (באזור הגליל). ענה לו הרב: "כדי להתפלל על קברי צדיקים יש צורך לנסוע עד הגליל? כשאני מרגיש צורך להתפלל על קברי צדיקים, אני הולך ל**הר הרצל**, לקברי החיילים שנפלו על קידוש השם." על פי דברים אלה, הליכה לבתי קברות צבאיים ביום הזכרון לחללי צה"ל (ונפגעי פעולות האיבה) נחשבת להליכה לקברי צדיקים, ולדעת כמה פוסקים – בהליכה לקברי צדיקים יש צד של מצווה.

אולם, מצאנו ביהדות גם יחס שלילי למוות ולבתי קברות. בניגוד לדתות אחרות שקידשו את המוות, ביהדות בתי קברות הם מקום טומאה, והמת הוא אבי אבות הטומאה [ולכן אסור לכהן להתקרב לגופה המתה או לקברו. מג]. בהקשר לזה, כתב הרב יוסף דב סולובייצ'יק: "מיתה וקדושה הם שני כתובים המכחישים זה את זה... הגאון מווילנא, ר' יוסף בער איש בריסק, ר' חיים בנו ור' משה בן בנו – לא ביקרו מעולם בבתי קברות ולא השתטחו על קברי אבות."

לכן צריך עיון אם הליכה לבתי הקברות ביום הזכרון למי שאין לו קרוב או חבר שנפל במערכות ישראל, היא דבר ראוי.

נוסף לכך, תוכנו של יום הזכרון לחללי צה"ל שונה היום ממה שהיינו רגילים לו בעבר. בעבר, הודגשו ביום זה גילויי הגבורה של הנופלים ואישיותם הייחודית, ומשום כך היה יום הזכרון יום של העצמה לאומית. לעומת זאת, היום עוסקים בעיקר באובדן, בשכול ובכאב, וכבר [אמר הנביא ירמיה (כ"ב 10) "**אַל תִּבְכּוּ לְמֵת וְאַל-תָּנֻדוּ לוֹ**" ופירשו רבותינו: "**אל תבכו למת** – יותר מדאי, **ואל תנודו לו** – יותר מכשיעור. הא כיצד? שלשה ימים לבכי, ושבעה להספד, ושלשים לגיהוץ ולתספורת. מכאן ואילך, אמר הקדוש-ברוך-הוא: אי אתם רחמנים בו יותר ממני? [בגמרא מסכת מועד קטן, דף כ"ז עמ' ב']

אווירה של שכול וכאב מדכאת ומנמיכה את הרוח, וכאשר מדובר בחיילים, יש לה גם השלכות לאומיות על מאבקינו באויבינו ועל חוסנה של החברה הישראלית.

עם זאת, כיוון שביום זה אנו מתייחדים עם חיילי צה"ל שמסרו את נפשם למען העם והארץ, ונפלו על קידוש השם, נראה שיש מקום להתייחס לפקידת הנופלים בבית הקברות אחרת. בתלמוד [מסכת פסחים דף נ' עמ' א'], מסופר על ר' יהושע בן לוי ששמע מאחורי הפרגוד כי "הרוגי מלכות אין אדם יכול לעמוד במחיצתן". ואם כן, מחיצת חללי מערכות ישראל שונה היא ממחיצות שאר המתים. לכן, נראה שיש מקום למנהג שהתפתח בשנים האחרונות להגיע למחיצת הרוגי המלכות בבתי הקברות, ולחזק את בני משפחותיהם המתמודדים יום יום עם המחיר של השכול והאובדן. בכך אנו גם מביעים את המסר שהאומה אינה שוכחת את הנופלים ואת בני משפחותיהם, שבזכות קרבנם אנו ממשיכים לחיות כאן על האדמה.

כמובן, שהליכה לבתי קברות ביום זה אינה חובה, ולכן מי שקשה לו ללכת לבתי הקברות אינו צריך להרגיש רע עם כך, וישנם דרכים רבות ומגוונות שבאמצעותן ניתן להביע את ההערבות שלנו ביום זה עם משפחות הנופלים. נראה כי ראוי להשקיע ביום זה יותר מהרגיל בלימוד תורה לעילוי נשמת הנופלים

"הוֹדוּ לַה' כִּי-טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ!" [תהלים ק"ח 1]
מתוך פרקי ה'הלל'
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום טוב ונעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ול**רפואתם השלמה** של כל חולי ישראל

יום ד'-ה', ג'-ד' באייר תשע"ה – יום הזכרון/העצמאות

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ולחיזוק בני משפחותיהם. ונתפלל להשי"ת שהאומה לא תצטרך לשלם מחיר כה יקר כדי לשבת כאן בארצה לבטח, אמן.

כאמור, לעומת אומות ודתות אחרות, עם ישראל אינו עם של בכיינים. ומי יודע אם היה פוקד לעם אחר במידה שפקד האסון והחורבן את העם היהודי בשנות השואה – היו קמים ואומרים – 'הבה נעשה לנו מדינה, וכאשר נתבסס, נצא לעזור לכל אומות העולם ולקיים את מה שה' הבטיח לנו: "**וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה.**". עם אחר היה אומר/עושה דבר כזה?

אך דברי דוד המלך [תהלים פרק כ] מהדהדים באוזנינו:

א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד.
ב יַעַנְךָ ה' בְּיוֹם צָרָה יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹקֵי יַעֲקֹב.
ג יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ.

ד יִזְכֹּר כָּל מִנְחֹתֶךָ וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶּלָה.
ה יִתֶּן לְךָ כִלְבָבֶךָ וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא.

ו נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם אֱלֹקֵינוּ נִדְגֹּל יְמַלֵּא ה' כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ.

ז עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ ה' מְשִׁיחוֹ יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ בִּגְבֻרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ.
ח אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם ה' אֱלֹקֵינוּ נַזְכִּיר.
ט הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ **וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד**.
י ה' הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ.

אכן, קמנו ונתעודדנו!

יום העצמאות שמח ☺ !

==========

בברכת המשך שבוע טוב, שבת שלום ומבורך לכל משפחת קוראי **הדף** ☺,
ברכה ומרדכי

"הוֹדוּ לַה' כִּי-טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ!" [תהלים ק"ח 1]
מתוך פרקי ה'הלל'
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום טוב ונעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ול**רפואתם השלמה** של כל חולי ישראל